

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

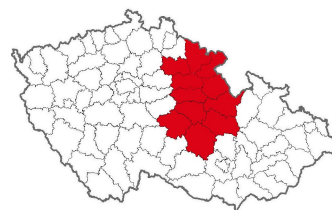
Havlíčkův Brod 9.5.2011
čj. SRS 018964/2011

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 6 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 30.4.–6.5.2012

1. Počasí

V první polovině týdne ještě pokračovalo na tuto dobu nezvykle teplé počasí. Padaly i nadále teplotní rekordy a ke kulminaci došlo ve středu, kdy večer dorazily očekávané bouřky, ale zatím prakticky bez srážek. Ty přišly až ve čtvrtek odpoledne a opravdu stály za to. Na mnoha místech padaly spolu s deštěm i kroupy různé velikosti a podle toho je různý i rozsah způsobených škod. Srážkové úhrny byly velice rozdílné a například podle neoficiálního měření spadlo v lokalitě Stříbrné Hory /okres Havlíčkův Brod/ během necelé hodiny 60 mm srážek. Další podobně postižené lokality jsou hlášeny i z ostatních okresů.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Vysoké teploty se projeví na zvýšených výskytech živočišných škůdců, zatímco většina houbových chorob zůstává na slabé úrovni. Srážky, které podstatně zlepšily vláhové poměry v půdě, byly bohužel spojeny na mnoha místech s nemalými škodami. V oblastech postižených krupobitím byly poškozeny kvetoucí porosty řepky a květy všeobecně, na místech s přívalovými srážkami došlo ke splachu ornice na čerstvě nasetých a nasázených plochách.

OBILNINY

Porosty obilovin dostaly tolik potřebnou vodu a mimo porostů, které špatně přezimovaly, je jejich stav slibný. Byly laboratorně potvrzeny další výskyty virových zakrslostí WDV a BYDV v porostu pšenice ozimé v okrese Ústí nad Orlicí. Probíhá ošetřování jařin herbicidy a v porostech ozimů jsou aplikovány fungicidy případně i insekticidy.

PŠENICE OZIMÁ (RF 25–33 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstových fázích od páté odnože viditelné do 3. kolénka: třetí kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. kolénka.

Výskyty padlí pšenice (*Blumeria graminis*) zůstávají prakticky beze změn – slabá intenzita na spodních patrech porostů.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 30. Zásahy se provádí zároveň proti

celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Obdobná je situace ve výskytu **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)**, pouze v okrese Jičín /lokality Popovice a Rohoznice 3.5./ byl index napadení odpovídající výskytu střednímu až silnému.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid tečkované a listové skvrnitosti pšenice – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Práh škodlivosti je 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

Na Chrudimsku /lokality České Lhotice/ byl zaznamenán první ojedinělý výskyt **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** a již střední výskyt byl zjištěn v okrese Jičín /lokality Popovice a Železnice 3.5./.

Téměř v celé oblasti došlo k značnému nárůstu výskytů dospělců i vajíček **kohoutků (*Oulema sp.*)**. Při smýkání byly zjištěny silné výskyty dospělců v okresech Jičín lokalita /Železnice 107 ks na 100 smyků 3.5./ a Svitavy /lokality Ostrý Kámen 105 ks a Záhrad 72 ks na 100 smyků 4.5./ Střední výskyt vajíček byl zaznamenán v okrese Náchod /lokality Nové Město nad Metují 2.5./.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vylíhlých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

První výskyt minujících larev **vrťalky ječné (*Agromyza megalopsis*)** v listech byl pozorován v okrese Jičín /lokality Železnice 3.5./.

JEČMEN OZIMÝ (RF 31 34 BBCH)

Porosty ječmene ozimých se nacházejí v růstových fázích od 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm do 4.kolénka: 4. kolénko vzdálené min. 2 cm od 3. kolénka

První výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byl zaznamenán v okrese Pardubice /lokality Klenovka/, ale stejně jako v ostatních okresech se jedná o slabý výskyt s lokalizací na spodních patrech porostů.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

První slabý výskyt **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** byl pozorován v okrese Náchod /lokality České Meziříčí 3.5./ a v okrese Trutnov bylo napadení porostů vyhodnoceno jako střední /lokality Vitiněves a Bílé Poličany 3.5./.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Ve výskytech **síťovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** nedošlo k podstatné změně a jejich intenzita zůstává na slabé úrovni.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce.

Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

Na rozdíl od pšenice ozimé nebyly zaznamenány silné výskyty kohoutků (*Oulema sp.*), ale v teplejších oblastech jsou běžné nálezy jejich vajíček.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

JEČMEN JARNÍ (RF 11-29 BBCH)

Porosty jarních ječmenů se nacházejí v růstových fázích od 1. listu: 1. list rozvinutý do 9 a více odnoží viditelných.

Již střední výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byl zaznamenán v okrese Jičín /lokalita Slatina 2.5./.

Pozorování a ošetření viz. Ječmen ozimý

Z okresů Rychnov nad Kněžnou /lokality České Meziříčí a Týniště nad Orlicí 3.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Helvíkovice 4.5./ byly hlášeny první výskyty sítovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*).

Pozorování a ošetření viz. Ječmen ozimý

Zatím pouze ojedinělé výskyty dospělců kohoutků (*Oulema sp.*) byly pozorovány téměř ve všech okresech a nález vajíček je hlášen z okresu Chrudim /lokalita Bor u Chroustovic 4.5./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

KUKUŘICE

Z okresů zasažených přivalovými dešti a kroupami přicházely postupně hlášení o způsobených škodách a to buď splavením čerstvě osetých ploch – Havlíčkův Brod /lokality Koječín, Kožlův, Pohled, Sázavka, Skorkov, Stříbrné Hory a Šmolovy/, Hradec Králové /lokality Nový Bydžov, Smidary, Sobětice a Dohalice/, Žďár nad Sázavou /lokalita Záblatí/ a nebo poškozením již vzešlých porostů kroupami - v okrese Pardubice na ploše 150 ha /lokality Staré Hradiště a Srch/.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 12-33 BBCH)

Porosty hrachu se nacházejí v růstových fázích od 2. listu s přílistkem a úponkem do 3. internodia viditelného.

Pouze slabé požitky způsobené listopasem čárkovaným (*Sitona lineatus*) byly nově pozorovány v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Maleč 2.5./, Jičín /lokalita Milíčeves 3.5./, Náchod /lokalita Nové Město nad Metují 2.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Žamberk 4.5./.

OLEJNINY

Lokální krupobití poškodila porosty řepky ozimých v okresech Havlíčkův Brod /lokality Pohled a Sázavka/, Chrudim /lokalita Jeníkov/, Pardubice /lokality Hrobice, Němčice a Opatovice nad Labem/ a Žďár nad Sázavou /lokalita Záblatí/. Na Pardubicku došlo i k poškození vzešlé slunečnice /lokality Staré Hradiště a Srch/. Postižených lokalit bude zřejmě více. Díky vysokým teplotám stouply výrazně počty blýskáčků a šešulových škůdců.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 59-65 BBCH)

Porosty řepky ozimé se nacházejí v růstových fázích od první korunní lístky viditelné, květy ještě zavřené do plného květu: asi 50% květů na hlavním stonku otevřeno, první korunní plátky již opadávají.

I přes ošetření porostů insekticidy došlo k výraznému zvýšení intenzity náletu blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*), ale silné výskyty byly pozorovány pouze na okrajích pozemků a v neošetřených porostech.

Pozorování se provádí 1x týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hod. do začátku květu řepky. Fáze 30 – 61 BBCH (orientačně březen až polovina května). Kontrolují se vrcholová květenství 50 rostlin (10 míst x 5 sousedních rostlin) na obvodu porostu.

Ošetření se provede při počtu 300 a více brouků na 100 vrcholových květenství.

Přišla první hlášení o výskytech imag **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** z okresů Chrudim /lokalita Švihov 3.5./, Jičín /lokalita Bílé Poličany/, Náchod /lokalita Nové Město nad Metují 3.5./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Skršice 4.5./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 3.5./.

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách. Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

Výskyty **krytonosce šesňulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** byly zaznamenány plošně ve všech okresech, ale vesměs se jednalo o slabou intenzitu.

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Chemická ochrana proti šesňulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk/1 rostlina

od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/1 rostlina při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/2 rostliny

MÁK SETÝ (RF 20-35 BBCH)

Porosty máku setého se nacházejí v růstových fázích od vytváření prvních pravých listů do fáze růžice.

V okrese Chrudim /lokalita Bor u Chroustovic 30.4./ byl zjištěn střední výskyt **krytonosce kořenového (*Stenocarus fuliginosus*)**. Velmi slabé výskyty společně s požerky na listech byly pozorovány i v dalších okresech.

Kontroluje se 50 rostlin (na 5 náhodných místech na parcele se kontroluje vždy 10 rostlin v řádku).

Nepřímá ochrana: raný výsev a všechna agrotechnická opatření urychlující růst a vývoj rostlin.

Použití insekticidně mořeného osiva. Porosty máku do fáze 4 - 5 listů se ošetří postřikem v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

OKOPANINY

Výsadba brambor je v závěrečné fázi a probíhá aplikace herbicidů. I u této plodiny došlo k nemalým škodám vlivem přívalových dešťů. Zatím je hlášeno odplavení ornice včetně vysázené sadby v okresech Havlíčkův Brod /lokality Herálec, Kožlí, Stříbrné Hory a Věž/, Hradec Králové /lokalita Hněvčoves/, Svitavy /lokalita Polička/ a Žďár nad Sázavou. Došlo i k zaplavení ploch se vzházející cukrovkou a vzhledem k vývoji počasí v následujících dnech nezůstane toto bez následků. Postiženy byly okresy Hradec Králové /lokality Nový Bydžov, Smidary, Sobětice a Dohalice celkem více než 200 ha/ a Pardubice /lokality Hrobice, Němčice a Opatovice nad Labem celkem cca 110 ha/.

BRAMBOR OBECNÝ (RF 2-11 BBCH)

Porosty brambor se nacházejí v růstových fázích od vyrašených klíčků, délka max. 2 mm do klíčky na povrchu půdy.

První pozorování brouka **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** jsou hlášena z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Květinov 30.4./ a Svitavy /lokalita Svitavy 2.5./.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

CUKROVKA (RF 9-15)

Porosty cukrovky se nacházejí v růstových fázích od pokročilé fáze klíčení, tvorby kořínků vývinu prvních listů.

V okrese Chrudim /lokalita Medlešice 3.5./ byl pozorován první slabý výskyt vajíček **květilky řepné (*Pegomyia hyoscyami*)**.

Okřídlení jedinci **mšice makové (*Aphis farae*)** byli pozorováni v okresech Chrudim /lokalita Medlešice 3.5./ a Jičín /lokalita Vrbice 2.5./.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 65-67)

První výskyty příznaků padlí jabloňového (*Podosphaera leucotricha*) na listech, byly zaznamenány v okrese Jičín /lokalita Lužany 3.5./.

Hromadný výskyt pářících se dospělců listohloda obecného (*Phyllobius oblongus*), v květech a na listech jabloní a patrné požitky na listech byly pozorovány v okrese Jičín /lokalita Lužany 3.5./

První silný výskyt klíněnky jabloňové (*Phyllonorycter blancardella*) byl zaznamenán v okrese Jičín /lokalita Úlibice 3.5./

Hlášeny byly také první výskyty obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) ve feromonovém lapači a to z okresů Jičín /lokalita Úlibice 3.5./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Vysoké Mýto 4.5./.

První úlovky ve feromonových lapácích obaleče jabloňového (*Argyroplote variegana*) byly v okresech Chrudim /lokalita Podšťany 2.5./

Na stejné lokalitě byl zjištěn i první výskyt obaleče zimolezového (*Adoxophyes orana*).

HRUŠEŇ (RF 65-67)

První úlovek pilatky hruškové (*Hoplocampa brevis*) na bílé lepové desce byl v okrese Pardubice /lokalita Svinčany 2.5./.

SLIVŮŇ (RF 63-67)

První úlovek obaleče švestkového (*Cydia funebrana*) je hlášen z okresu Jičín /lokalita Kamenice 3.5./.

BROSKVOŇ (RF 69)

Z okresu Pardubice /lokalita Choltice 2.5./ je hlášen první výskyt obaleče východního (*Grapholita molesta*).

DROBNÉ OVOCE

JAHOVNÍK (RF 53-57)

V porostech byly pozorovány první výskyty dospělců květopase jahodníkového (*Anthonomus rubi*) – okres Jičín /lokalita Miletín 3.5./.

SVĚTELNÝ LAPAČ HOLOVOUSY

V úlovcích světelného lapače za období 1.- 3.5.2012 se hromadně objevuje chroust obecný (*Melolontha melolontha*), chroustek páskovaný (*Rhizotrogus aestivus*), jednotlivě chroust maďalový (*Melolontha hippocastani*) a např. drtník ovocný (*Xyleborus dispar*).

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl